

Beslutningsforslag nr. B 100. Fremsat den 17. februar 2009 af Christine Antorini (S), Kirsten Brosbøl (S), Rasmus Prehn (S), Pernille Vigso Bagge (SF), Ole Sohn (SF), Marianne Jelved (RV), Margrethe Vestager (RV), Johanne Schmidt-Nielsen (EL) og Per Clausen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om frihed til forskellige eksamensformer i uddannelsessystemet, herunder gruppeprøver, og udvikling af eksamensformer

Med henblik på at sikre elever og studerende de bedste muligheder for at vise deres kunnen via eksamener, prøver, opgaver m.v. og afspejle de tilegnede kompetencer opfordrer Folketinget regeringen til:

1. At genindføre frihed til forskellige eksamensformer, herunder gruppeprøver, hurtigst muligt, sådan som det var gældende indtil regeringens administrative ændringer fra august 2005 på en række uddannelser både under undervisningsministeren og under videnskabsministeren.
2. At iværksætte et udviklingsprogram med det formål at udvikle eksamens- og prøveformer, både eksisterende og nye. Eksamens- og prøveformerne skal give mulighed for, at elever og studerende kan vise, hvilke kompetencer de har tilegnet sig i forhold til uddannelsernes generelle formål og de mere specifikke faglige formål. Programmet skal
  - dække alle uddannelsesniveauer,
  - omhandle individuelle eksamener og gruppeeksamener,
  - udvikle både mundtlige, skriftlige og audiovisuelle eksamens- og prøveformer,
  - udvikle både praktiske og teoretiske eksamens- og prøveformer,
  - undersøge, hvordan forskellige arbejdsmetoder kan indgå som led i bedømmelsen, herunder anvendelse af it, informationsøgning m.v., og
  - indføre kvalitetssikring gennem ekstern censur og vurdering af de forskellige eksisterende og nye eksamens- og prøveformer for at sikre høj kvalitet i bedømmelsen.

Forslagsstillerne ønsker fastholdt – som i de hidtidige eksamens- og prøvebekendtgørelser – at der skal gives individuelle karakterer uanset prøveform.

Bemærkninger til forslaget

Regeringen har besluttet sig for at fjerne muligheden for at gå til eksamen i grupper. Der har været en række reaktioner fra både erhvervslivet, arbejdsmarkedets interesseorganisationer og hele uddannelsesverdenen lige fra elever og lærere til skoleledere, rektorer og forskere på denne indskrænkning i uddannelsesstedernes mulighed for at lave tidssvarende prøveformer.

Der henvises til tidligere fremsatte forslag i 2006 og 2007 om genindførelse af gruppeeksamen. Der henvises til B 108, 2006-07, jf. Folketingstidende tillæg A 6350 og 6353, FF 5296 og 6933 og tillæg B 1234. Der henvises endvidere til B 28, 2007-08, 2. samling, jf. Folketingstidende tillæg A 1969 og 1974, FF 956 og 4330 og tillæg B 586.

I dette beslutningsforslag er der tilføjet de nyeste interessenters argumenter og undersøgelser vedrørende gruppeeksamen.

Senest viser en ny rapport baseret på en undersøgelse blandt samtlige beskikkede censorer inden for ingeniørcensorkorpserne offentliggjort december 2008 på www.censornet.dk tre klare tendenser:

- Stik mod alle intentioner bliver de studerendes faglige kvalifikationer faktisk mindre grundigt bedømt end tidligere.
- Paradoksalt nok skelnes der mindre mellem de enkelte studerende nu, hvor de bliver bedømt individuelt, end før, hvor de stillede op til eksamen i en gruppe.
- Trods industriens anbefalinger hæmmer de nye regler den optimale gennemførelse af gruppeprojekter, selv om det netop er evnen til at samarbejde om at løse problemer, som de unge får brug for ude i erhvervslivet.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI) gennemførte i 2007 en rundspørge blandt de 14 største rådgivende ingeniørfirmaer. Rundspørgen viste, at 100 pct. af de adspurgte virksomheder mente, det var en fejltagelse at afskaffe gruppeeksamen på de videregående uddannelser. Dansk Industri har i forlængelse af FRI's undersøgelse udtalt, at »man havde måske ikke behovet at gå så drastisk til værks og afskaffe

gruppeeksamen generelt.« Dansk Erhverv har hele tiden ønsket genindførelse af gruppeeksamen og har udtalt, at »Gruppeeksamen tester netop evnerne til at agere tværfagligt og være kreativ i en gruppe, og hvis vi ikke dyrker det, bringer vi i sidste instans Danmarks konkurrenceevne i fare.«

På folkeskoleområdet har evalueringen af gruppeprøven i mundtlig matematik og fysik/kemi været positiv, jf. svar UDU alm. del – spm. 65, folketingsåret 2004-05, 2. samling, og EVA's evaluering af folkeskolens afgangsprøver fra 2002.

Regeringen besluttede i november 2005 og januar 2006, at alle prøver fremover skulle tilrettelægges som individuelle prøver, således at eksamination og besvarelse foregår individuelt, og således at der foretages en individuel bedømmelse og gives en individuel karakter.

Undervisningsministeren nedsatte i 2007 en arbejdsgruppe vedrørende alternative prøveformer. Arbejdsgruppen offentliggjorde sine anbefalinger i juli 2008 og skrev bl.a., at den »er af den opfattelse, at gruppearbejde er en arbejdsform, som eleverne vil få brug for senere i deres videre uddannelse eller i erhvervslivet. Arbejdsgruppen har derfor peget på, hvordan man inden for rammerne af regeringsbeslutningen om at afskaffe gruppeeksamen i højere grad kan inddrage gruppearbejde i prøverne.« Arbejdsgruppen havde ikke mandat til at foreslå, at forbuddet mod gruppeeksamen kunne afskaffes.

I november 2008 offentliggjorde videnskabsministerens idégruppe for at bryde den sociale arv på universitetsuddannelserne sin rapport med anbefalinger til, hvordan den sociale mobilitet på universiteterne kan fremmes. En af anbefalingerne lød på differentierede undervisnings- og eksamensformer, og problemorienteret projektarbejde blev særlig fremhævet som en inkluderende arbejdsform, der kan nedbryde de kulturelle barrierer for studerende med ikkeakademisk baggrund. Formanden for idégruppen, Hanne Katrine Krogstrup, udtalte den 26. november 2008 endvidere til DR, at obligatorisk projektarbejde i grupper vil give mere tryghed til mønsterbryderne og mindre frafald.

Der er dokumenteret sammenhæng mellem eksamensform og arbejdsform på uddannelserne. Hvis der ikke er mulighed for at gå til eksamen i grupper, vil der ikke være samme incitament til at få gruppearbejdsprocessen til at fungere. Hvis man således vil fremme gruppearbejdet som pædagogisk metode, bl.a. i kampen mod den negative sociale arv, er det oplagt også at give mulighed for gruppeeksamen.

Således siger lektor Lars Ulriksen fra Danmarks Pædagogiske Universitet: »Eksamensformen slår tilbage på de studerendes måde at gå til uddannelsen på. Når man ændrer eksamenspraksis, ændrer man med stor sandsynlighed også studiepraksis. Man fjerner incitamentet til at arbejde i grupper.«

Forslagsstillerne vil gerne understrege, at det allerede i dag er således, at alle eksaminander skal have en individuel karakter, også selv om de vælger at gå til eksamen i grupper. De beskikkede censorer har ikke givet udtryk for, at der er særlige vanskeligheder ved at give individuelle karakterer, når eleverne arbejder sammen om at belyse praktiske problemstillinger og vælger at gå til eksamen sammen.

Med forslaget punkt 1 ønsker forslagsstillerne at fastholde muligheden for at gå til eksamen i grupper inden for det regelsæt, der var gældende frem til august 2005. Regeringens afskaffelse af gruppeprøver er en vidtgående ændring af fundamentet for udvikling af undervisning og evaluering. Prøveformerne skal afspejle forskellige kompetencer, som elever og studerende skal erhverve sig i løbet af deres uddannelse, og derfor vil ændrede prøveformer også virke tilbage på undervisningen. I moderne virksomheder arbejder medarbejderne sammen om udvikling og løsning af opgaver, og undervisningen skal selvfølgelig afspejle moderne arbejdsformer. I dag er der brug for både stor faglig indsigt og stor indsigt i fælles idéudvikling og opgaveløsning kombineret med tværfagligt samarbejde. Alle disse formål opfyldes gennem projektopgaver og gruppeprøver.

Forslagsstillerne ønsker at fastholde friheden på uddannelsesstederne til at gennemføre forskellige eksamensformer, hvorfor de ændringer af bekendtgørelserne, som henholdsvis undervisningsministeren og videnskabsministeren har gennemført, skal føres tilbage til de bestemmelser, der var gældende før august 2005.

Med ændringerne af universitsloven i 2003 blev der bl.a. etableret eksterne bestyrelser kombineret med større frihed og ansvar til universiteterne for at drive de bedste uddannelser. Forslagsstillerne har tillid til, at universiteterne selv inden for universitslovens rammer kan udvikle en samlet profil for under-

visnings- og prøveformer inden for de eksisterende rammer uden regeringens ideologiske indblanding.

Det er en stor styrke for det danske uddannelsessystem, at der findes forskellige uddannelsesformer med forskellige undervisningsmetoder og dermed også forskellige prøveformer, således at der uddannes studerende med en meget bred vifte af kompetencer. En række aftagervirksomheder og brancheorganisationer for virksomhederne har da også taget afstand fra regeringens gammeldags opfattelse af undervisnings- og prøveformer og har advaret regeringen mod at afskaffe gruppeprøver og projektorienteret undervisning.

Med forslaget punkt 2 ønsker forslagsstillerne at tage regeringens eget oplæg til modernisering af prøver, eksamener og karakterer fra 2004 alvorligt – dvs. med reel frihed til et udvalg til at foreslå de ændringer, de måtte nå frem til, uden på forhånd at være udelukket fra at foreslå, at forbuddet mod gruppeeksamen ophæves.

Et udviklingsarbejde vil samtidig kunne evaluere erfaringer med at arbejde selvstændigt med it, informationssøgning m.v. som kompetencer, der også skal kunne indgå i nye prøve- og eksamensformer. Her tænkes ikke på udbredelsen af såkaldte multiple choice-prøver men netop på det brede læringsperspektiv, hvor anvendelse af f.eks. internettet som informationskilde er en integreret del af arbejds- og samfundslivet og derfor også bør afspejle sig i prøve- og eksamensformerne.

Forslagsstillerne ønsker desuden med punkt 2, at udviklingsarbejdet undersøger sammenhængen mellem prøveformer og undervisningsformer.

Det har ved de åbne samråd, der har været afholdt om regeringens forbud mod gruppeprøver, været diskuteret, om forbuddet mod gruppeprøver vil påvirke brugen af og interessen for gruppearbejde, udarbejdelse af fælles projektopgave og lign. i selve undervisningen. Både undervisningsministeren og videnskabsministeren har erklæret sig som stærke tilhængere af gruppearbejde, gruppeprojekter m.v. i undervisningen som et væsentligt bidrag til, at elever og studerende erhverver centrale kompetencer som samarbejdsevne, herunder evne til at samarbejde på tværs af faglighed osv.

Regeringen fremhæver da også i oplægget om modernisering af eksamener, prøver og karakterer (januar 2004):

»Det er velkendt, at prøver og eksamen øver indflydelse på undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse. Det er derfor vigtigt, at prøverne indrettes på en måde, der giver en positiv og inspirerende tilbage-

virkende effekt på undervisningen og bidrager til at målrette læreprocessen.«

Og regeringen fortsætter:

»Det er en forudsætning, at prøverne tilrettelægges og anvendes med henblik på uddannelsens væsentligste mål og derved understøtter det fokus, som er det særegne og væsentlige i uddannelsessammenhængen. Prøvernes indretning og anvendelse kan og bør stimulere meget forskellige dimensioner i undervisningen. Det gælder fordybelse, perspektivering, kreativitet, problemløsning, paratviden, færdigheder - såvel på teoretisk som på praktisk plan og i anvendelsesorienterede kombinationer. Den enkelte prøve kan næppe på én gang spænde over mange dimensioner, men i det omfang flere dimensioner indgår i uddannelsesmålene, bør det afspejles i sammensætningen af prøverne.

Der må endvidere gives plads for prøver, som er virkelighedsnære og praksisorienterede. Prøvernes indretning og anvendelse bør tage farve af de situationer, som de fleste elever og studerende møder senere i livet - i deres uddannelsesforløb, arbejdsliv og andre sammenhænge. Det vil sige, at nogle af prøverne skal sætte eksaminanden i en anvendelsessituation, f.eks. med relation til erhvervskompetence. I det omfang krav i denne retning indgår i uddannelsesmålene, bør det afspejles i prøverne.

I den videre udvikling af prøveformerne er der behov for at inddrage større viden om prøve- og eksamenssystemets funktion, både i forhold til aftagerne og i forhold til de enkelte elever, kursister og studerende.«

Forslagsstillerne kunne næsten ikke have formuleret det bedre selv, hvorfor der forventes bred tilslut-

ning til dette beslutningsforslag fra folketingets partier.

Økonomi m.v.

Iværksættelsen af udviklingsprogrammet aktualiseres af de ret store midler, der bruges på prøver og eksamener, især set i lyset af, at langt, langt de fleste uddannelser oplever, at der er for få midler til at gennemføre tilfredsstillende undervisning.

Undervisningsministeren oplyser således i svaret af 20. december 2005 på spørgsmål nr. S 1457, at man skønner, at udgifterne udgør ca. 5 pct. af midlerne til uddannelse. Dette skøn bygger på en undersøgelse fra 2000, hvoraf det fremgik, at der blev anvendt 1.093 mio. kr. til eksamen i 1998 (2005-prisniveau), svarende til ca. 5 pct. Dertil kommer lønudgifter til rettetid, udgifter til censorer m.v.

Forslagsstillerne har ikke lagt sig fast på den økonomiske ramme for udviklingsprogrammet, men finder det sandsynligt, at det kan finansieres inden for Undervisningsministeriets og Videnskabsministeriets rammer. Det væsentligste bidrag fra Undervisningsministeriet og Videnskabsministeriet er at give tilstrækkelig frihed fra eksisterende regler samt at sikre erfaringsopsamling og koordinering. Forslagsstillerne finder det væsentligt, at udviklingsprogrammets formål fastholdes at være at udvikle, kvalificere og konsolidere eksamens- og prøveformer i forhold til uddannelsers samlede mål og de mere specialiserede faglige formål.

Udviklingsprogrammet bør udformes i sparring med en faglig følgegruppe med repræsentanter for skoler og uddannelsesinstitutioner, censorinstitutioner, EVA, relevante forskere m.fl.

Skriftlig fremsættelse

Christine Antorini (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om frihed til forskellige eksamensformer i uddannelsessystemet, herunder gruppeprøver, og udvikling af eksamensformer.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.